

WELSH BLANKETS

DOOR MARIE-JOSÉ HOUBEN

Bij het Britse tv-programma *The Repair Shop* kwam een deken met een opvallend patroon voorbij. Als wever was mijn interesse meteen gewekt. Het bleek om een iconische deken uit Wales te gaan. Zelfs met een 100+ leeftijd blijken die een moeizame reparatie waard. Welsh blankets zijn er in verschillende stijlen. Dit artikel richt zich op de bekendste: de dubbelweefsels.

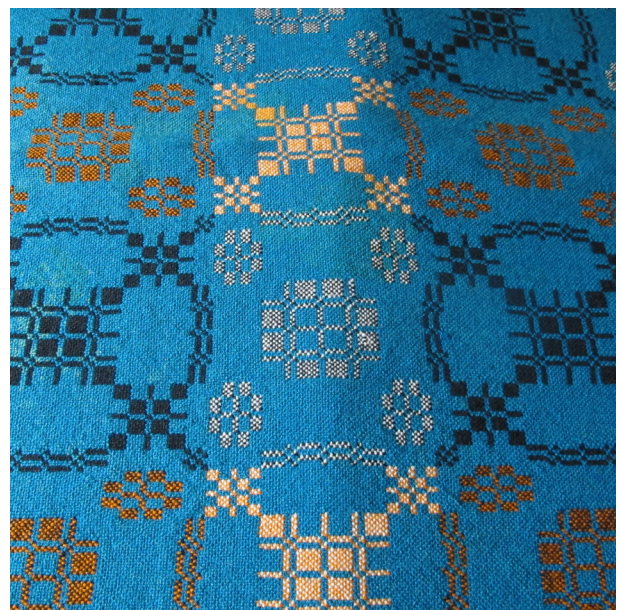
Caernarfon, begin 20e eeuw
foto Jen Jones

PATRONEN

Het belangrijkste kenmerk van de Welsh blankets zijn de geometrische, symmetrische patronen die vaak worden herhaald. Over de betekenis van de patronen is weinig bekend. Door het dubbelweefsel wisselen de afbeeldingen op voor- en achterzijde in kleur. De wollen dekens worden niet gevuld, waardoor de patronen scherp afgetekend blijven. Verreweg de bekendste patronen zijn Caernarfon, ook wel Portcullis genoemd, en Penmachno. De patronen zijn overigens ouder dan hun benamingen; weverij Melin Tregwynt¹ begon ergens in de vorige eeuw eigen ontwerpen Caernarfon te noemen. Variaties van het Penmachno worden door Ann Sutton² in haar boek ook wel Trefriw Pattern F Bedspread en Pattern X genoemd. Er zijn heel veel patronen, want weverijen ontwierpen hun eigen unieke patronen. Variaties op al die patronen vind je overal ter wereld. In Wales worden de dekens van oudsher met regionale wol geweven. Elders in de wereld wijkt men hier ook wel van af. Zo wordt in de Verenigde Staten de gebruikelijke wol soms geheel of gedeeltelijk vervangen door linnen of katoen.

Rock Mills ontwerp in traditioneel Caernarfon, kleine vierkantjes toegevoegd door Trefriw Mill | foto Jen Jones

Penmachno patroon, begin 20e eeuw | foto Jen Jones

¹) Zie Melin Tregwynt: melintregwynt.co.uk/

²) Boek van Ann Sutton: *The textiles of Wales*

KLEUREN EN AFWERKING

Aan de kleuren kun je aflezen in welke periode een antieke deken is gemaakt. In de 19e eeuw waren de dekens meestal zwart-ecru of bruin-ecru. Tot 1930 werden intense donkere kleuren voor de patronen gebruikt, op een crèmekleurige ondergrond. Hiervoor werden natuurlijke verfstoffen zoals indigo en cochenille gebruikt. In dekens van later datum vind je veel meer kleuren, vaak in pastel. Dekens hebben daardoor een vrolijk aanzien. Dekens uit de oorlogsjaren hadden soms verbazingwekkend heldere kleuren. De decoratieve dekens zijn aan twee zijden voorzien van franjes, bijzonder fraaie exemplaren hebben ook wel eens franjes rondom. Deze werden vaak als bedsprei gebruikt. Gebruiksdekens daarentegen hebben vaak helemaal geen franjes. Een deken uit de 19e eeuw verradt zich ook door de ruwere wol, omdat de omstandigheden in de bergen en een onregelmatig dieet betekenden dat de lokale schapen een ruwe vacht produceerden. Daarnaast hebben deze dekens een naad in het midden, want pas in 1900 werden bredere getouwen in gebruik genomen.

Checkerboard | foto Jen Jones

WELSH ERFGOED

Van oudsher zijn de dekens een huwelijkscadeau of geschenk bij bijzondere gelegenheden, die binnen de familie van generatie op generatie werden doorgegeven. Hoewel in de 18e en 19e eeuw al volop wollen dekens in Wales werden geweven, startte de productie van de dubbelweefsels ergens halverwege de 19e eeuw. In de jaren tachtig van de 20e eeuw stopte de

Flagstone ontwerp, geweven door Melyn Tregwyn

Brynkyr ontwerp, vervaardigd door de gelijknamige weverij
foto Jen Jones

³⁾ Zie Trefriw Woolen Mills: t-w-m.co.uk/

Caernarfon van Marian Hensing

Penmachno van Marian Hensing

Caernarfon van Marian Hensing

productie grotendeels, maar Tregwynt Mill en Trefriw Mill³ zijn er nooit mee gestopt. De Double Cloth staat nu op de Engelse rode lijst van bedreigde technieken⁴. De ambachtslieden bij het National Wool Museum in Wales⁵ worden getraind door de mensen van Melin Teifi, een weverij die jarenlang dubbelweefsels produceerde. Doel is het behoud van de traditionele vaardigheden. Er zijn regelmatig demonstraties van het dubbelweefsel op de historische Dobcross weefgetouwen in het museum. Er zijn anno 2025 nog traditionele weverijen in Wales in bedrijf die ook te bezoeken zijn.⁶ Een aantal daarvan produceert de befaamde dubbelweefsels.

ZELF WEVEN

Als je op Pinterest zoekt naar Welsh blankets vind je heel wat afbeeldingen, maar geen echte patronen. Onder de ruim 76.000 weefpatronen op Handweaving.net⁷ vind je één Caernarfon patroon. Marian Hensing is de uitdaging aangegaan om een eigen interpretatie te maken van de patronen. In WEVEN editie 4 - 2019 stond al eens een afbeelding van haar omslagdoek in Penmachno. Zij stelt dit patroon voor 16 schachten beschikbaar op de website van WEEFNETWERK, net als haar versies van Caernarfon.⁸

Marian gebruikt graag moderne, heldere kleuren en een dunne wol/zijden of kashmir draad, met 12 tot maximaal 24 draden per centimeter. Zoals eerder vermeld, gebruikt men in Wales traditioneel regionale wol. De dikte daarvan varieert, maar bij het National Wool Museum werken ze onder andere met 10 draden per centimeter. Tip van Marian: ga je met dit patroon aan de slag, houd er dan rekening mee dat je vierkantstelling moet kloppen. Je kunt niet smokkelen. Als de vierkantjes of rondjes langgerekt worden, is het geen Welsh blanket meer.

VERDER LEZEN

Naar verwachting verschijnt eind 2025 het boek 'Weaving Welsh Woollens: A Practical Guide to Traditional Methods and Patterns', geschreven door Dr. Haydn Sinclair en Dr. Christopher Smejkal voor Wonky Weaver. Hierin worden historische aspecten van Welsh geweven textiel behandeld aan de hand van gedetailleerde analyses van voorbeelden uit de 19e en 20e eeuw uit de privécollectie van Wonky Weaver.⁹ Met informatie over verven, garens en historische technieken die zijn gebruikt. Ook zouden in het boek de complete patronen staan van de hier beschreven dubbelweefsels, zodat ze kunnen worden nageweven.

Dit artikel kwam tot stand met medewerking van Jen Jones en haar assistent van het Jen Jones Welsh Quilts and Blankets centrum in Lampeter, Wales. Dankzij Jen Jones bezit het centrum een grote verzameling van en know how over Welsh blankets.

⁴) The Heritage Crafts Red List of Endangered Crafts: heritagecrafts.org.uk

⁵) National Wool Museum of Wales: museum.wales/wool

⁶) Overzicht wolweverijen in Wales: gwnaedagwlan.cymru/woollen-mills-in-wales/

⁷) Handweaving.net: Weaving Draft: Caernarfon Bach Threading, Minty, Wales, UK., 2004 - 2024, #66255 (voor abonnees is ook de inrij en aanbinding zichtbaar)

⁸) Zie WIFs Welsh Blankets op weefnetwerk.nl

⁹) Zie wonkyweaver.com